

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V. Széchevyi utca 10.
a hvára minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP,

SZERKESZTI
BOGDÁNYI MÓR.

Előfizetési felvételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 ft.
Félévre . . . 4 .
Negyedévre . . . 2 .

Egyes szám ára 16 kr.

Az Egyenlőség megjelenik minden vasárnap.

Lasker Eduard.

A mióta a táviró hírül hozta Lasker Eduardnak az oceánon túl bekövetkezett hirtelen halálát, folytonosan háborít egy szomorú emlék. . . Ott állok az Erzsébettér sarkán, körülöttem sűrű, zajongó néptömeg, mely eljött, hogy utolsó tiszteletét rója le egy nagy halottnak. É halott mint Magyarország minisztere zárta be fáradt szemeit. — ezt tudta a halottas házat körülvevő csoport. Amde hányan közülük volt tudomása arról, hogy Eötvös Józsefben a magyar állam egyik legnagyobb gondolkodója, egy az emberiség minden ideáljáért melegen dobogó nemes szív, nagy költő, kiváló államférfi, párját ritkító humanista veszett el visszajöhetlenül?

Lasker Eduardban is jeles fiát vesztette el Németország. De én, ki reszkető kezekkel vállalkozom arra, hogy néhány tollvonással gyenge képet adjak a new-yorki halotról, nem politikai működése miatt bámultam Laskert. A politika arenája különös egy harc-tér. Hivatottak és a gyors-röptű perc által felkapottak, küzdenek ott és nyernek néha érdemetlenül gyorsan hervadó babért. A dicsfény, mely Laskert közel egy évtizedig körülövezte, nem vakított el engem soha. Lasker, a magvas, mindig egyszerű, soha a közönségesig nem súlyedő író, sem tudott fellelkesíteni. Hány író van, aki pillanatnyi tapsokért változtatja elévülhetetlennek mondott meggyőződéseit, — hányan járnak emelt fővel közöttünk, akiknek magán élete meghazudtolja nyilvános működésüket.

Nem, a politikus és író becsülésem tárgya volt mindenha, — lelkesülni azonban csak Laskerért, az emberért tudtam.

Szegény zsidók gyermeke volt Lasker. És születése a poseni kerület egy kis falujában a legszerencsétlenebb auspiciumok alatt történt. 1829-ben, a szent szövetség boldog korában, Poroszországban, a szűkeblű vallásosság hazájában mi várhatott a szegény zsidógyermekre? Azonban a gyermek dolgozott, sudavit et alsit. Szülei s nevelése hazája iránti meleg szeretetet csepegtettek az ifjú kedélyébe, aki a Boroszlóban töltött egyetemi évek után, melyeket a bölcsélet és jogtudomány alapos tanulmányának szentelt, állami szolgálatba, a bírói pályára lépett. Előttöm fekszik egy kis könyv telve aphorismákkal, melyeket a hetvenes évek vége felé, férfi kora és dicsősege delén bocsátott közre Lasker. Itt-ott visszatükröződik ezekben a férfunak a berlini bírák között átélt hét hosszú évnél tapasztalata és nem vélek csalódnai állítván, hogy Lasker előtt nem volt soha titok, miszerint az akkori idők hangulata nem enged számára előmenetelt a magistraturában. De Lasker hét évig maradt díjtalanul bírói szolgálatban. És az időt hasznosan tölté. Példás

buzgósággal végezte hivatala teendőit, szabad idejét nemzete történetének és államjogának hangyaszigor-galmu tanulmányozására fordítván és mert remélte, hitte és tudta, hogy az ő hazája sem fog örökké abszolút kormány alatt állani, időközben tanulmányi utakat tett Angliában, a szabadság e classicus földjén.

A tudomány kincsével megrakottan felkereste őt magányában Poroszország fővárosának bizalma és képviselőjeül küldte őt a porosz Landtagba. Korunk gyorsan él és gyorsan feled. Ki emlékezik ma már vissza azon óriás küzdelmekre, melyek 1866 előtt a porosz Landtagban vivattak? Ki tartja ma már érdemesnek lapozni eme „rég elmúlt” idő lapjait? Bismarck, ép úgy mint most, kemény tusában állt a porosz liberálisokkal, a Fortschrittsparteival, melynek sorában küzdött Lasker is. A pártok Kris almuja a hadsereg volt, melyet a nagy tervekben gazdag Bismarck az országgyűlés többségének ellenzése dacára folyton-folyvást szaporított. A Bismarck ellenének élén harcolt a korán elhunyt Tivesten, Virchow, Forckenbeck és Lasker. A Landtagban vesztes lett Bismarck és ellenfeleit a népszerűség emelte vállaira. — a legnépszerűbb közöttük Lasker volt. És méltán. Ritka készütség, egyenlő jártasság a toll és szó harcaiban jellemző Laskert. Ő vezette pártját harcba az erőszakoskodó ministerium ellen, ő vitte őket győzelemről győzelemre.

Igy ért el az 1866-iki év. A sadowai győzelem a megvalósításhoz közel vezette a német nemzet régi vágyát: az egységet. És ezzel a régi pártok létjogosultsága is elveszett. É nagy, nemzeti ténynyel szemben Bismarck és ellenfelei közeledtek egymáshoz és Lasker, megalapítván barátaival, Richterrel és Bamberggel, a nemzeti-szabadelvű pártot, feledve a mult viszontagságait és ellentéteit, Bismarckkal karöltve dolgozott a német nemzet egységén. Dolgozott serényen és önzetlenül. Amit a német nemzet azóta nagyot produkált: abban kiváló része volt Laskernek. Ő volt az, aki megtette az indítványt, hogy a számtalan, egymással homlokegyenest ellenkező elvi jogok helyett egységes, egész Németországot átfoglaló jog alkottassék. A német büntető törvényt, a perrendet, a csödeljárást, ezer akadályokat leküzdve, nagy türelemmel és nagy szakismerettel segítette megalkotni. Igaz, e munkálatok igénybe vették minden idejét és ő az éjszakából elvont órákat szentelhetett csupán arra, hogy nehéz munkák árán megszerezze a létezés eszközeit. De Lasker hazafi volt. Soha sem gondolt önmagára. Tudta, hogy Németországot egygyé tehetné ugyan ideig-óráig a vér és vas hatalma, de az óriási áldozatok árán megvásárolt egységet csak a szabadság biztosíthatja. És valóban bámulatra méltó volt e férfunak tevékenysége. Minden fontosb kérdéshez hozzászólt, az 1867—1876. évek-

ben keletkezett minden fontosabb törvény magán viseli Lasker hatalmas szellemének bélyegét. Együtt haladt Bismarckkal és megvalósítani igyekezett terveit. Azonban a megpróbáltatás évei bekövetkeztek. Messze, nagyon messze ezen lapok feladatától vezetne, ha az óriások harcára és annak okára kiterjeszkedni bátorodom.

Elég legyen tehát csak jeleznem, hogy Laskert először a Bismarck-féle, a katolika vallás hívei ellen tervezett rendszabályok hozták a vaskancellárral ellentétbe. Lasker nem tudta lelkiismeretével összeegyeztetni, hogy egy vallásfelekezet hívei üldöztessenek. Ezért szünt meg örökre a jó viszony Bismarck és Lasker között. Sőt a vaskancellár titkárának, Wagner udvari tanácsosnak, üzelmeit nyilvánosan meg is támadta. Lasker, az idealista, a tetőtől talpig becsületes ember, az önzetlen hazafi nem tudta nyugodt lélekkel nézni azon vétkes üzelmeket, melyeket Bismarck bizalmas embere a nemzet óriási kárára elkövet. Lasker lángszavakkal ostromozta Wagenert és ostromozta vele együtt mindazokat, akik a nép könnyenhiúságát felhasználva jogtalanul gazdagodnak . . .

És azóta harc folyt ujjalag a reactionarius táborba átment Bismarck és Lasker között. A harc egyenlőtlen, a kimenetel nem lehetett kétes. Azonban a nagy államférfi nem elégedett meg ily küzdelemmel. A história itélni fog és én legkevesbbé sem akarok ennek praedjudicálni. Kiadatott Berlinben az antisemitismus jelszava. És mint a fenevad, ketrecéből kiszabadulva, irtó háborút folytat minden ellen, ami ember: úgy dühöng azóta a Németország befolyása alatt álló országokban ezen, a XIX. századhoz nem illő vadság. Mélyen sérté ez Laskert, őt, a legönzettebb hazafit. Azonban, és ez az, ami meleg rokonszenvet, de szeretetet is kell hogy ébresszen Lasker és emléke iránt: ő nem duzzogott, nem vonult félre. Szíve utolsó dobbanásáig szerette hazáját, mely majdnem

elfordult tőle. Üdülni ment Amerikába és a pihenésnek szánt órákat tanulmányozásra fordította. Munka közben érte utól a halál.

Lasker önzetlenül működött hazája nagyságán. Hitt, bizott a jövőben. Remélt az emberiség haladásában. És ez az, ami őt Eötvösünkhöz hasonlóvá teszi. — azért könyez holtteste felett az emberiség jobb fele.

Dr. Reimer Ede.

A függetlenségi párt.

Sajátságos színjáték az, a melyben a figyelmes néző Magyarországon gyönyörködhetik.

Midőn az antisemitismus Magyarországon oly epidemikus jelleggel lépett fel, hogy veszélyeztetve lett nem csak a polgárok békés együttléte, hanem maga a jogrend, és az államhatalom volt kénytelen erőszakos eszközökhöz nyulni, akkor nem volt a hazában egyetlen, tekintélyvel bíró komoly testület, nem volt egyetlen komolyan gondolkodó, számbavehető polgár, ki ne emelte volna fel szavát ez ellen a beteges jelenség ellen, ki ne szólalt volna fel a Magyarország hírnevét, nyugalmit, jólétét veszélyeztető, a társadalmat rákékély gyanánt emésztő baj orvoslása végett. És mindennek dacára az antisemitismus terjed, hódításokat jegyez fel és folyton nagyobb mérvben szaporítja e hazának veszedelmeit azért, mert az antisemiták az ő gyalázatos vakandmunkájok közt a legnagyobb, legszívósabb kitartást tapasztalják, ellenben azok, kik belátták a mozgalom veszélyességét és annak terjedése ellen szavukat is fölemelték, az egyedül számba vehető elemek tengernyi sokasága, megelégedtek a szóval, de tenni nem tettek semmit.

Hol rejlik ennek a magyarázata?

Van Magyarországon egy parlamenti párt, mely politikai programjának megőrzésében kiváló szívós-

TÁRCZA.

Zsidó képzőművészeink.

— Az Egyenlőség eredeti tárczája. —

A magyar szellem, bár mely téren mutatkozik: abban a zsidók által is mind nagyobb diadalra jut. A művészet szolgálatában is a derék erők egész sora áll s mind a szobrászat, mind a képzés terén érvényesítik tehetségüket. A sugárúti műkiállításokon évről évre sűrűbben szerepelnek amaz izr. felekezetű egyének, kik a külföldön régóta csak oly hívei a palettának s a vésőnek, mint a más vallásuak, de nálunk csak kivételesen szegődtek a műzsák híveihez.

Valóban örvendetes jelenség, hogy zsidó honfitársaink a képzőművészet terén sem kívánnak hátra maradni. A műpártolásban izlést és áldozatképességet tanusítanak, ezt senki sem tagadhatja. Elég, ha utalok arra a körülményre, hogy a Wahrmann Mór képviselő által alakított képvásárló consortium tette leginkább lehetővé, hogy a külföldi művészeket tovább is megnyerhetjük a műcsarnok kiállításáiban való részvételre. Már pedig idegen képek nélkül valamely tárlat olyan, mint egy hangverseny, melynek programja csupán magyar nótákat tartalmazna.

Ez a consortium biztosítja az idegen művészeket, hogy őszkor és tavaszkor küldendő képeik közül évenként egész sor marad itt s így újabb meg újabb kedvük van a külföldi festőknek, hogy alkotásaikkal fölkeressék műcsarnokunkat.

Igen jellemző adat a magyar főváros lakosságának műpártolására nézve az, melyet e sorok írójának Bauer

Sándor, e gyors hírre jutott, tevékeny műkereskedő említett. Szerinte a vácziköruton levő gazdag üzletét nagyon ritkán látogatja egy keresztény, míg a vagyonosabb zsidó műbarátok minden jóra valóbb aquisitionját, csiráját elkapkodják.

S maguk a zsidó festők és szobrászok is minden alkotásuknál nem csak izlést, hanem eredetiséget tanusítanak. E művészeti csevegés kerete nem engedi, hogy mélyebben jellemezzük a zsidók külön irányát, melyet a festészetben és plasztikában követnek. Ezuttal csak futólagos szemlét tartunk az ismertebb tehetségek fölött s azokat röviden bemutatjuk.

A szobrászok közül az elsőség Engel Gyula Gyűlát illeti. Ő volt az első az összes magyar plasztikusok közül, aki egy nagy monumentális emlékmű létesítésével dicsőséget szerzett. A „Széchenyi-szobor“-ról annak idejében a kritika elmondta nézeteit; kifogásolta a mellékalakokat, e négy allegoriát, melyet az agg művész nem mintázott annyi lendülettel, oly jellemzetesen s annyi tetszetősséggel, mint azt valamely újabb erőnek sikerült volna; de az kétségtelen, hogy maga a főalak ép oly egyszerű, mint természetes felfogása s a vonalmenet szépsége által a legjobb plasztikai képmások egyike. Ebben Engel Gyula tehetsége a leghatározottabban nyilvánul. Különben az ő izlését, mintázási képességét nem e főműve, hanem kisebb márvány-alakjai és csoportjai tanusítják.

Mert más a monumentális és más a tetszetős művek alkotására szükséges talentum. Engel Gyula a római iskola tanítványa. Éveken át lakott az örök városban, ahol a Vatikánban elhelyezett remek tanulmányozása által finomította a classica idomok iránti érzékét. Tárgyait is, melyeket feldolgozott, a mythológiából választá. A legszebb művek egyike e nemből „Akhilles harca az amazon királynővel“, ez élet-

ságot mutatott, mely zászlójára a haza függetlenségét írta, mely első és legnagyobb vezérének Kossuth Lajost vallja, mely puritán erkölcsessel ostorozta mind azt, a mi Magyarország önállósága, függetlensége, tekintélye és jóléte iránt támadás volt: a függetlenségi párt.

Ezt a pártot terheli leginkább a felelősség az antisemitizmus terjedéseért; e pártnak társadalmi kérdésekben tanúsított magatartása okozta a bajokat, a melyeknek gyógyítása, elhárítása csak nagy áldozatokkal és erőfeszítésekkel fog járni.

Arról, hogy jogosult volna a függetlenségi pártnak az a törekvése, hogy parlamenti erejét a lehetőségig fokozza, nem szólunk. De azt a törekvést, mely a pártzaporítás köpenye alatt szóflanul, némán tűrte, hogy a pártnak helyet találjon ennek az országnak legselejtebb eleme, nem hagyhatjuk szó nélkül. Nem csak ezt tűrte, hanem tűrte azt is, hogy ezek a minden számításba vehető qualificatiót nélkülöző elemek a pártnak a nagy szót vigyék, hogy vezérszerepre áhítozhassanak, hogy a párt neve és cége alatt a legállamellenesebb, a legforradalmibb, a legfelforgatóbb tanokat prédikálják, terjesszék, eltűrte azt, hogy az eddig szeplőtelen zászlót bemocskolják, hogy a zászlónak magasztos jelszavait letépve, magát a zászlót rongyossá tegyék.

A párt azonban megszorodott. Fájdó szívvel, borús szemmel nézték ugyan a gondolkodó elemek, hogy a pártnak eme szaporodása mennyire súlyosztá az erkölcsi reputációt, de talán épen a fájdalom érzet folytán beleestek abba a hibába, mely ma már az egész párté, mely már eddig is igen sok bajt okozott a pártnak, kezdték erélyüket és elhatározásuk szilárdságát elveszteni, sőt minden, a mihez hozzá fogtak, magán viselé a kapkodás, a határozatlanság bélyegét.

Nyíltan hangzott a vád, hogy az antisemitizmus erkölcsi istápját, gyümölcstárát a függetlenségi párt

szolgáltatja. A nyíltan hangoztatott vadnak nem volt teljesen igaza, mert nem a párt, hanem annak egyes tagjai szolgáltaták az erkölcsi erőt, de midőn a józanabb tagok e vád igazságtalanságát, e vad szégyenletességét érezték, még akkor is határozatlanok maradtak, tegyenek-e valamit a pártot kompromittáló vakandok munka megszüntetésére vagy sem?

Ebben a tanácsatlanságban, ebben a zavarban, mint a derült égből a villám, jött hazánk nagy fiának, Kossuth Lajosnak levele, mely írója mely bölcsességével az antisemitizmust ugyanannak a veszedelmes betegségnél jelezte, a minek régezték a komolyabb emberek. Oriási volt a hatás, a mit e levél okozott; lesújtó, szétmorzsoló azokra, kik a ragály fertőjében evickéltek, felemelő és megnyugtató azokra, kiknek jobb érzése a titokban folyó, már-már kitörő polgárháború ellen tiltakozott. Végre remélni mertük, a párt tesz valami olyast, a mi megtámadott reputációját helyreállítsa, a mi a gyalázatos, saját kebeléből tápot nyerő üzelmeknek végét vessen, szóval a mi — tényhez hasonlít.

Ósálódtunk. A párt maradt az a gyámoltalan, saját elhatározással nem bíró testület, mely később saját mesterét, legnagyobb vezérét, az imádat tárgyául odaállított nagy hazafit, Kossuth Lajost megtagadni, mintsem hogy tértelenségét megszakítva, annak megvalósítására tegyen valamit, a mit zászlójára írt. Eltűrt minden vádat, el minden szemrehányást, nem félt az okvetlen bekövetkező zavarok és vereségektől, mintha tökéletesen elfásult volna, tétlenül nézte a világ folyását. És midőn a hullámok már-már összezsáptak fejük felett, midőn a történet szakadatlan és könnyörtelen egymásutánja már-már a legutolsó foszlányt is letépéssel fenyegette, a mi reputációjukból még megmaradt, akkor adtak ki egy nyilatkozatot, mely kétszínű bölcseséggel megírva, gyertyát gyújtott az istennek olyképen, hogy valahogy az ördög ur is meg

nagyságu márvány-csoport, melyet a művész Rómában fejezett be s azzal gyors hírnevet szerzett magának. A szerelmes Akhillest, aki midőn az ellenséges királynőt le akarja győzni, ő maga bájainak rabjává esik: alig érzékíté még valaki költőibben és szebben. Szintoly kitűnő műve: „Amor“-ja, mely néhány év előtt a műcsarnokban volt látható, továbbá „Modern Dianá“-ja s „Venus“-a. Mint arcképezőt a nemzeti muzeumban levő mellszobrai jelesen képviselik.

Más irányu művész Donáth Gyula, a kinek műtermében (a budai várkert bazárban) most is az érdekes plasztikai alakok egész sora látható. A müncheni iskolában elsajátítá a mélyebb jellemzési erőt. Ő sohasem édeskés, mint az újabb irány nem egy híve; s minden művénel főszlyt fektet a természetességre, ha az nem mindig tetszetős is. Most a sugárúti dalműház számára készít néhány alakot. A nézőtérén a királyi páholyt egy quartette csoport fogja disziteni, mely a „tenor“-t, a „sopran“-t, az „alt“-ot és a „bassus“-t ábrázolja, két nő és két férfi alakjában. E művek az operaház legszebb plasztikai ékitményei közé fognak tartozni.

A kisebb szobrászati művek valóságos mestere Klein Armin. Pécselt a Zsolnay-féle majolika-gyárban oly finom kivitelű domborműveket készít, melyek a külföldön is méltó elismerésre találtak. Eddig leghíresebb műve a „Paraszt-lakodalom“, mely mintegy harminc alakból áll s egy nagy tál belsejének plasztikai ékitményét képezi. E mintát a Zsolnay-féle gyár sok száz példányban sokszorosította s azzal nemcsak a művésznak, hanem a saját cégjének kiváló becsületet szerzett. A bas-relief terén mostanában nincs is művésznk, aki Klein Armin efféle munkáiban csak meg is közelitné;

ha Franciaországban élne a szegény fiatal szobrász, már világhíre lehetne.

Még fiatalabb Rózsa Lajos, aki mostanában Donáth Gyula munkatársa. Egy szoborcsoportját „Pyramus és Thisbé“-t, mely a műcsarnok ez őszi kiállításán volt látható: méltó dicsérettel halmozta el a kritika. A görög szellemet egész tisztaságában, a classici idomokat minden gyöngéd bájában tüntette föl e mű. Rózsa Lajos a modern iskolának kiváló technikai készütségét jól tudja összeegyeztetni a régebbi iskola diszkrét felfogásával. Ügyes, de nem raffiniert. Valami sajátságos, tetszetős, naivság nyilvánul minden alkotásában s ez nála már most is egyéni vonást képvisel. Aki „Pyramus és Thisbé“-t mintázta, attól még sokat várhat a nemzet.

A festők közül sokkal többet sorolhatnánk elő, kik a magyar művészet előbbre vitelében nem közönséges tehetséggel buzgólkodnak. Jeles arcképfestő Adler Mór, a kinek „Eötvös“-e, e kis terjedelmű, de élethű képmás, a legjobb portrait, mely a nagy költőt jellemzetesen föltünteti.

Weisz József, ki Párisban lakik s a kinek „Nő a toilette-tükör előtt“ című képe a „Salon“-ban is néhány év előtt feltűnést keltett, évek óta kedvence a francia és angol műbarátoknak, a kik nagy összegeket fizetnek neki műveiért. Vajda Zsigmond, a fiatal gárda egyik tehetséges tagja, „Hazafelé“ című genréképe előtt a műcsarnok látogatói újra meg újra megálltak a legutóbbi kiállítás alkalmával; „Rabszolgavásár“ című nagyobb compositiójával pedig arról adott bizonyosságot, hogy a színkezelésben s a rajzban egyaránt kiváló talentumot tanúsít. Ugyanoly reményteljes ifju művész Herzl Kornél, aki „Az őrszem“ című életképevel

ne haragudják. Ezzel azt hitték, hogy megállítják a világ folyását. Pedig ezután jöttek a zalai, a somogyi, a pozsonyi és a többi események, ezek után jöttek a szempei és kecskeméti választások, ezek után jött annyi, hogy elszámolni alig lehet, s a miknek megtörténte egyenesen és kizárólag a függetlenségi párt megmagyarázhatlan tértelenségét, kapkodását, határozatlanságát terheli isten és ember előtt.

Magyarország társadalmi és közgazdasági bajai oly nagy számuak, hogy a nép egyáltalán elégedetlen a helyzettel. Tarthatlannak ismeri azt. Nem csoda, hanem természetes következés, ha rokonszenvével, bizalmával azt az országgyűlési pártot keresi fel, mely e bajok orvoslását igéri. És e párt, midőn a nép bizalma már erőssé tette, megtűri, hogy kebelében a legkétesebb elemek nagyra nőjenek, hogy innét a párt erkölcsi támogatásának megtagadásával, induljon meg a hazát megrázkódtatással fenyegető mozgalom. Nem veszi-e azt észre a függetlenségi párt, hogy ez elemek első sorban a pártnak ártanak, hogy a pártot robbantják szét? De még ez sem képes a pártot felrázni, hanem tovább is engedi, hogy az ő köpenyével takaródzó bujogatók a népet bolondítsák, azt a szegény népet, mely egyedül a függetlenségi program kedvéért indul utánuk abban feltevésben, hogy az antisemita apostolok a függetlenségi párt tudtával, beleegyezésével izgatnak.

Asszimiláció.

Midőn a múlt század közepén Mendelsohn Mózes a tudósok egén mint elsőrangú csillag feltűnt, midőn művei: Phädon, Morgenstunden, Jerusalem, vagy Religiöse Nacht und Judenthum, a nagy bölcész hírére a tudós világ minden tájára elvitték, midőn bibliafordításával a zsidó nép minden rétegére majdnem oly hatásosan befolyt, mint Luther Márton

tűnt föl. Ez egy strázsán álló bakát ábrázol, akit egy arra haladó csinos, piros pozsgás menyecske friss vízzel kínál, miközben a nyalka hadfi enyeleg vele.

Nagy hírre jutott Horovitz Lipót hazánk fia, ki Oroszországban lakik. Varsónak jelenleg első arcképfestője. Az ő előkelő hölgyei és férfiai szinte élni látszanak, minden műve, melyet nagy ritkán hozzánk haza küld, csak sajnálatunkat idézi föl, hogy e kiváló művészt el kellett veszíteni körünkből. És elvesztettük Dux Zsigmondot is, az elhunyt Dux Adolf fivérére, aki jeles genreképfestő. Bécsben, hol letelepedett s a hol magyarságát minden alkalommal híven hangoztatja: a műbarátok vetélkedve veszik kedélyes és finom kivitelű életképeit, melyeken rajz, szín egyaránt mesteri.

Utoljára szólunk Bruck Lajosról. Párisból közelebb jött haza, hogy itt egy nagy kompozíciót, a „Vasöntő“-t, eskészítsen. Az ó-budai hajógyárban rögtönzött műterme már hetek óta találkozási helye a főváros műbarátainak s kritikusaiknak, kik magasztalva nézik készülő alkotását. E képpel a párisi „Salon“-ban, hová májusban küldi, oly sikereket fog aratni, mint eddig kevés magyar festő. Bruck Lajos a Szajna melletti világvárosban néhány év alatt a legismertebb festők közé emelkedett. Még Munkácsy Mihály mellett is kitűnő helyet foglal el s a Goupil-czég évekre előre lefoglalja minden készítenő képét. Ő a magyar zsidó képzőművészek közt eddigelé a legkiválóbb s még távolról sincs művészete tetőpontján.

Ime csak néhány kiváló név a sok közül. Fényes, érdemes nevek ezek s egyik-másik má' „magyar“ is. De a kinek megmaradt is a német neve: azért a szive s a művészete magyar, ha keresztlevele nincs is. Dr. Prém József.

az ő fordításával a reformáció terjesztésére, akkor a zsidó nép — mintegy hosszú, szenvedésteljes, századokon át tartott dermedtségből fölocsudván — szellemi ébresztőjeként üdvözölte e gondviselészerű férfi megjelenését és azt a közmondást alkalmazta rá, a mit már a cordovai Meumonides Mózesre alkalmazott: Mózesből Mózesig nem támadt olyan férfiú, mint Mózes és — megtörtént az első lépés az asszimiláció felé.

A zsidók ezentúl mind inkább kiléptek elszigeteltségükből, gyors léptekkel törekedtek a polgárosodás felé, kifejlődött a belharcz a haladók és maradók között, mely utóbbiak később az „orthodox“ nevet vették kölcsönbe. A zsidóság már ezentúl a civilizációt, a haladást tüzte ki zászlajára és ezzel a beolvadást azon nemzet kebelébe, melynek hazáját, nyelvét, örömét és bánatát szíven lelélekkel magáénak akarta vallani.

A nagy francia forradalom eszméi már elkészülve találtak a zsidókat a polgárosodásra és a birodalmakat és trónokat megrendítő liberté, égalité és fraternité hatalmasan lendített a beolvadás eszméjén, miután több előrehaladottabb államban meghozta a zsidóknak a teljes jogegyenlőséget, vagy jobban mondva, meghozta nekik azt, a mitől isteni és emberi jogok alapján nem lett volna szabad őket megfosztani soha — az emberi jogokat.

Mi itt e helyen a beolvadás azon módjáról beszélünk, mint ezt a józan ész, az igazi, hamisítatlan szabadelvűség követeli, és nem azon beolvadásról, a mit a Bismarckismus valóságos méregkeverő módon meghamisított liberalizmusa alapján, a zsidógyűlölők kívánnak és a mire e cikkben még visszatérünk.

Most vegyük szemügyre a magyar zsidók viselt dolgait a lefolyt évtizedek alatt az asszimiláció terén. Felébredtek-e ezekben is a nemzetbe való beolvadási törekvés? Tettek-e ezen téren valamit és mit tettek?

Még csak a 1836/7-iki országgyűlésen lett a magyar nyelv az ország hivatalos nyelve és a negyvenes évek elején, még mikor az egyetem és gimnázium latin intézetek voltak, már voltak zsidó papok — persze csak szórványosan tűntek fel, kik a zsinagógákban az isten igéjét magyarul hirdették. Löw Lipót Kanizsán, Ehrlich Lengyeltötiben és az ősz talmudtudós, Horovitz Pápan és még többben.

Pesten 1844-ben zsidó orsz. magyarosító egyesület alakított és hasonczélú fiókegyesületeket teremtettek a vidéken. Mellékesen legyen megjegyezve, hogy e korban, sőt még 1848-ban is a fővárosi tanács németül tárgyalt, németül vezette az ügyeket. A kit érdekel, annak mutathatunk ilyen fővárosi német jegyzőkönyveket 1848-iki keltezéssel. A zsidók részéről tagadhatlanul tanúsított ilyenmü törekvések az asszimilációt előbbre vitték.*)

Most térjünk át a névtelen hősök, az 1848/9-iki események korszakára. Itt megakad a tollam. Száz meg száz elesett zsidó honvédünk hamva, ott a közös hantok alatt hangosan protestál azon rút hálátlanság és durva barbárság ellen, a mit a zsidógyűlölők a legujabb időben véghez visznek, hogy avval a szabadsággal, a mit ők is segítettek kivívni, oly galádul visszaélnek.

Módomban volna e korszakból a zsidók lángoló hazaszeretetéről, lelkes hazafiságáról a legfényesebb bizonyítékokat nyújtani, be tudnám bizonyítani, hogy a „bécsi légio“ mely a szabadságharczban kezdettől fogva részt vett, túlnyomólag „különb“ zsidókból állott. De nem akarjuk e dolgokat bolygatni; nem akarnék még kényszerűségből sem a szerénység ellen véteni. Csak egy igen érdekes jelenségre akarok utalni. A legujabb eseményekből untig megtanultuk, hogy a demagog sajtó folytonos bujtogatással a legjózanabb, a legbecsületesebb népet mennyire képes felizgatni. 1848. július havától 1849-iki augusztus haváig hazánk egy nagy hadi-

*) Hogy e korban, vagy azóta a rácz, tót, oláh vagy horvát faj szintén magyarosító egyesületet alakítottak volna, arról hallgat a krónika.

tábor volt. Megszűnt minden auktoritás, a jog és a polgári rend csakis a nép józanságától függött, kiki azt cselekedte, a mi helyes volt az ő szemei előtt, mint a szentírás mondja.

És mi történt? A történelem ez időkből egyetlen egy kihágást sem jegyez fel a zsidók ellen. És miért? Mert a nép saját szemeivel látta, hogy a zsidó vele vérez, vele érez, vele büszkélkedik a hős fiúk győzedelein, vele kesereg a vesztett csatákon; magyar volt a zsidó testtel lélekkel, mint jobban senki más e hazában. És mi volt, mi lehetett ez más mint a legbensőbb asszimiláció?

Mikor a rácok Zentán, Adán és másutt a bánágban magyar és zsidó férfiakat és asszonyokat közösen a kutakba temettek, ez sem volt volna asszimiláció!

Fordítsuk el most szemeinket ezen megrendítő magyar-zsidó vegyes „vérnászoktól“.

Egy más kép.

1850-től 1858-ig a magyar nyelv hazánkban még csak a színházakban talált menhelyet. Egyetemen és középiskolákban a legfelsőbb törvényszéktől a k. k. Stuhlrichteramtig mindenütt már csak is a német nyelv volt a hivatalos. Rózsa Sándort 1859-ben németül kellett védelmezni bírái előtt.

Hát a zsidók feladták-e akkor a magyar nyelvet? Nem tették. És hogy nem tették, legvilágosabban bizonyítja az a tény, hogy a császári kormány kénytelen volt zsidó iskolák számára külön magyar iskolakönyveket kiadni és pedig az összes elemi osztályok számára. Az egyetemi nyomda még most is őriz számtalan példányt, melyek azóta hazafiasabb könyvek által pótolattak a zsidó tanító egyesület által, mely könyvekről legilletékesebb helyen azt vallják, hogy igazi magyar nemzeti könyvek. Ez, úgy hiszem, szintén az asszimiláció igen örvendetes jele.

Mikor 1860-ban a hirhedt szeptemberi pátens a magyar protestánsokat oly hazafias mozgalomba hozta, mikor küzdelmeiket az egész nemzet a legélelnebb rokonszervvel kísérte, a zsidók sem maradtak közönyösek. Az ő rokonszenyűk is kísérte a mozgalmat és neveket említhetnék, ha a szerénység nem tiltaná, de elég, ha az akkori napi sajtó magatartására utalok és e téren találkozunk zsidókkal akkor is. Nem az asszimiláció lélekemelő jele-e ez is?

Hogy tehát a magyar zsidók a nemzetbe olvadni akarnak és tényleg olvadnak, ez minden józan gondolkodású ember előtt, kit a gyűlölet és előítélet meg nem vakít, tény, és pedig örvendetes tény.

De elleneink szemében ez mind nem érdem, sőt kárhóztatnak érte. Ők a meghamisított liberalizmussal, meghamisított kereszténységgel, és magyartalan hazafisággal törnek ellenünk. A legmérsékeltőbbek közülök a beolvadást nem a nemzetbe, hanem a kereszténységbe értik.

Hogy az Európában ellenséges indulatu népek közt elszigetelten álló magyarnak első sorban keresztényekre és nem magyar érzelmű magyarokra, legyenek azok zsidók, vagy más fajbeliek, volna szüksége, ezt kereken tagadom. Gáncsolják a zsidó morált és hivalkodnak a keresztény morállal, a melyet azonban nem gyakorolnak soha. Pedig nincs keresztény vagy mohamedán morál, a melyet a biblia és talmud is nem tanítana. A ki kételkedik benne, annak bebizonyítjuk; van e lapok munkatársai között nem egy, ki erre szívesen vállalkozik.

Vagyunk és maradunk tehát igazhívő, hitünkhöz ragaszkodó zsidók a zsinagógában és erkölcsünkben; ha ezek küszöbét átléptük, testtel lélekkel hazánkhoz és nemzetünkhöz ragaszkodó magyarok. Ez törekvésünk egyedüli célja volt és marad.

Szántó Eleázár

Mózes.

— Heinető. —

Aki Heine Henrik iratait ismeri, tudja, mily gyakran tette ő, akiben a gúnyolási kedv és ironia oly nagy mértékben megvolt, pozitív vallás, zsidóság és zsidókról a legfrivolabb nyilatkozatokat. Mindazonáltal mesteri töredékműve „Der Rabbi von Bacharach“ és „Romanzerojának“ egy némely részlete által kitünteté, hogy kedélyének alapjából még sem tűnt el teljesen az ősei hitéhez és nevéhez való ragaszkodás. Megmagyarázható tehát, hogy hosszas szenvedésében, ritkán látogatván őt meg egy pár barátja, mélyebb gondolkodásra adta magát és annak tudatára jutott, hogy kinteljes betegsége közvetlen következménye életpályájának, amelynek ő, aki oly szívesen dicsekedett „görög és olympus voltával“, átengedte magát. Meggyőződésében visszatért az istenismeret és a mozaizmushoz s kevéssel halála előtt a következő cikket írta, melyet ezennel szószerinti fordításban közlünk:

„Nincs impozánsabb valami, mint Mózes nagyszerű alakja! S mily csekélynek látszik Szinai hegye az álló Mózes alatt! Ezen hegy csak talapzat egy halandónak lábai alatt, akinek feje az égig ér s még messzebbre is, hogy Istennel beszélhessen.

Fiatalkoromban, a hellén szellemet uralva, nem igen szerettem Mózeszt; szemrehányást tettem neki a szobrászat s minden emberi kéz által készített kép iránti ellenszenve miatt, s elfelejtém a mellett, hogy hisz maga Mózes egyike volt a világ legnagyobb művészi lángelméinek, azon különbséggel, hogy az ő művészete csak az óriásit s örökérvényűt ölelte fel. Ő piramisokat alkotott emberekből; obeliszkokat halandókból. Egy szegény pásztortörzset vett s népet csinált belőle, mely évszázadoknak állt ellen, nagy, örök, szent népet, mely a világ összes többi népeinek előképül szolgálhat, mintanépet az emberiség számára! Megalkotta Izraelt!

S hasonlólag mint a munkásról, művéről: a zsidókról sem szóltam mindig tisztelettel. A középkor, de minden idők története sem bír évlapjaiban hason formájú szentlélek-lovagokkal. Nem is ismerik őket, mert leeresztett sisakkal harezoltak. A zsidók tettei és cselekményei, ép úgy mint erkölcsaik, ismeretlen dolgok a világ előtt. Ismerni vélük őket, mert szakállaikat látták, de csak emyit láttak tőlük, és miként a középkorban, bolygó titkot képeznek. Talán az általános feltámadás napján, melyről a próféta szól, lelepleztetik majd.

Igenis! a világegyetem a zsidóknak köszöni Istenét és ugyancsak a zsidóknak köszöni a világ szavát: a bibliát! Ők mentették meg a római birodalom bukásából e könyvet.

A bolygó lovagok vad balgaságának ideje alatt őrizték meg ők e becses könyvet azon pillanatig, midőn a protestáns keresztény, miután azt kereste s náluk megtalálta, az ország nyelvére lefordítá s az egész földön elterjeszté. Európa és Amerika éjszakában a palesztinizmus oly általán uralkodik, hogy zsidók közt véli magát az ember, hogy ne is említsük az Egyesült Államok új községeit, ahol pedáns módon majmolják az ó-testamentumi életet; de habár eltorzítva, mégis, ami a zsidóságban jó, igaz és örökérvényű, más szóval, a zsidóság szokásainak erkölcsese ez országokban ép úgy, mint hajdan a Jordán partján és a Libanon magaslatain, továbbra is virágozni fog. Nincs az embernek szüksége pálmákra, hogy jó legyen és jónak lenni többet ér, mint szépnek lenni! A zsidóság nekem mindig egy darab nyugatnak tetszett, amely a keletre tévedt. Ez ország és e nép a maga szellemdús vallásával, tiszta, szigorú, gyakran aszketikus szokásaival, szóval elvont lelkével, valóban a legélelnebb ellentétek egyikét képezte, szemben a szomszéd népek s országokkal, amelyek, a legkéjelgőbb s legkülönczködőbb természet-kultusznak hiveiképp, létüket a kéjelgő érzékek dorbézoló deliriumában eltékozták. Izrael jámboran ült fügefája alatt, a láthatatlan Isten dicséretét zengte, az

erényt és igazságosságot ápolt, míg Babel, Niniveh, Sidon és Tyrus templomai véres orgiákat ültek, a melyeknek pusztaság elbeszélése hajunk szárait ég felé mereszti.

Ha tekintetbe vétetik e környezet, nem lehet eléggé csodálkozni Izrael korai nagyságán, Szóljak a zsidó szabadság- és egyenlőség-szeretetről, míg az ó-kor összes népei, még azok is, melyek bölcsészetükkel dicsekedtek, a rabszolgaságot igazolták, mely ott egész megmérgezett virágjában állott. Inkább hallgatni akarok róla, attól tartván, hogy a bibliát mostani hatalombirtoklók szemében kompromittálni találnám. Mózes, a helyett, hogy a lehetetlen ellen küzdjön, a helyett, hogy a birtok megsemmisítését hirdesse, csak arra törekedett, hogy ezt moralizálja. Összhangba hozta a birtokot az erkölccsel, a tiszta ész jogával, és célját a tized, az elrendelt hetedik ugarév és a jóbelév behozatala által érte el, amelyben minden eladott birtoknak eredeti tulajdonosára vissza kellett szállnia. Ezen törvény szembeszökő ellentéte volt a római vagyonyjog törvényeinek. Mózes nem akarta eltörölni a birtokot, ellenkezőleg épen azt akarta, hogy mindenki tulajdonos legyen, nehogy valaki rabszolgává süllyedjen az éhség nyomasztó érzetével. Szabadság! Szabadság! ez mindig első és utolsó gondolata az emberi nem emancipátorának. Haragig gyűlölt minden rabszolgaságot, minden csúszó-mászó szellemet. Ha egy rabszolga, aki szegénységből eladta magát és hét év után törvénye által szabaddá lévén, ura házáat nem akarta elhagyni, erre nézve azt rendeli Mózes, hogy e kópé, e javithatatlan ficzkó fülcimpájának átlikasztásával bélyegeztessék meg, melyet gazdája neki az ajtófélfán belefűrt. Oh Mózes, mi tanítónk! mesterünk és oktatónk, határozott ellensége minden rabszolgaságnak! add nekem kalapácsodat és szegedet, hogy minden érzélgős rabszolgánk hosszú füleit átfúrjam!

H. F.

Vasmegeyi élet.

Szombathely. 1884. január 7-én.

Igen sokat emlegetek mostan Vasmegeyét, még pedig nem azért, mert nagy férfaink vannak, de azért sem, mert megyénk nemessége hazafias, papságunk kitünő, hanem csupán mert egy idő óta hamis apostolok, álpróféták, kétes elemek tábora lett.

Népbolondítók tolokodtak be megyénkbe és elveték a konkolyt, a rossz magot, hogy gaz verje fel a termékeny talajt, mely egykor a legszebb gyümölcsessel ékeskedett. Viszályt és gyűlölséget hintettek el a megye közönsége közt és feldúlták egy nagy vármegye békés egyetértését. És most immár észlelhetők az eddigi munkák eredményének tünetei.

Vasmegeye soha sem volt a pártusák, az egyenetlenségek színhelye. A társadalmi és politikai élet ütere csöndesen, de mindig egészségesen működtek, miglen a körmendi választókerület függetlenségi képviselőt küldött a parlamentbe. E napról kezdve fel volt dülva a békesség. A napilapok mindig telve voltak szenzációs hírekkel megyénkbelől. És e viszályt, e folytonos zsürölődést, Körmendi város képviselője okozta az ő habozó politikájával, melyet az antiszemitizmussal szemben követett. Ő sokkal műveltebb, jobb modorú férfi, semhogy egy percig is szolidaritást vállaljon az antiszemitákkal, de azért mégis vannak, kik antiszemitának állítják és azzal ámitják a népet, hogy: iszen Pázmándy is antiszemita. A megye józanabb elemei mindinkább elidegenednek tőle a mit eléggé tapasztalhatott a körmendi beszámolója alkalmával és az ő tiszteletére rendezett banketten, a hol mindössze csak harminczketten voltak jelen, sőt ezeknek is csak egy harmadrésze volt körmendi járási választó. Ekkor tisztába jöhetett eddigi heljársával. Hogy megfoghatkozott népszerűségét reparálja, nem kimélt új költséget, új lapot indított német nyelven és dicséretére legyen mondva, hogy abban már nem antiszemitáskodott. Nyilván már meg is nézte és megutálta alaposan.

De nem oda Buda! mondák azok, kik elvtársat vélték benne és a kik talán már kölcsönt is vettek fel arra, hogy aztán a zsidók vagyonával fizessék ki. — És szakadás állott be a függetlenségi pártban Pázmándy maradt „tisztán függetlenségi” és Tamássy József lett „antiszemita”.

Megvette a „Vasmegeyi Közlönyt” céljainak és most „dolgozik”, hogy megnyerje a szombathelyi járást, hogy itt antiszemita programmal képviselővé választassa magát.

Igy jött létre egy új antiszemita hetilap Vasmegeyében. Magára a lapra bizonyára nem pazaroltam volna tintát, ha ily előzményei nem lettek volna és ha még más körülményre figyelmeztetni nem kívánnék. A lap egyébként a Függetlenséget is felülmúlja modorával és aljasságaiban, szólván például a „keresztény-zsidó párosodásról”.

De hát ez még csak hagyján. E lap élesen politizál is. Tudunkkal kaucezió nélküli lapnak nem szabad politizálni és így csak csodálkoznunk kell, hogy az illető hatóság eddig ezt észre nem vette, reá figyelmeztetve nem lett.

A szombathelyi kir. ügyész egyike a magyar ügyészi kar legigazságosabb és legpontosabb embereinek, kire mindig büszkék lehetünk. Neki bizonyára nem volt eddig erről tudomása és csak így történhetett, hogy a lap a „Vasmegeyi Lapokkal” mint politikai lappal oly könnyedén polemizálhatott eddig is. E sorok írója bátorságot vesz magának a tekintetes kir. ügyész urat e lapra figyelmeztetni és meg van győződve, hogy tudomást vevén a kir. ügyész e lap handabandáiról, igyekezni fog azt féken tartani. Ha Tamássy ur politizálni akar, vágja ki azt a pár ezer forint kauceziót.

Ha pedig nincs neki miből, akkor hallgasson, mert a politizálás meg nem illeti.

Vashegyi.

Vélemény.

Félegregy, január 8. Tekintetes szerkesztőség! Az „Egyenlőség” múlt évi 66-ik számában „Kelle-e kongresszus” című cikk következtében, indítatva érzem magamat a cikkíró úr által felhozott érvek ellen, nevezett kérdés tisztáshozatala szempontjából, a tekintetes szerkesztő úr engedelmével, szerény észrevételeimet a következőkben megtenni.

Előre bocsátván azt, hogy én, és úgy hiszem, nem csalódom, a hazai orth. zsidóság nagy része, tagadják azt, hogy az 1868. évi kongresszusi események által a hazai zsidóságban a szakadás akuttá válván, az ezelőtt együttartó és egyetértő zsidóság két táborra oszlott. — miért is a múlt év tavaszán, mikor „az országos magyar zsidó szövetkezet” kérdése ezen lapok által megpendítettett, ezen eszme orthodox körökben is olyan nagy visszhangra talált, hogy már is több helyen a szövetkezeti egyletek, — mint nálunk is — megalakultak.

Ez elegendő bizonyítéka annak, miszerint a hazai zsidóság perhorreszkálja a szakadást; üdvét csakis az egyesítésben véli feltalálni. — Ez lévén erőssége — amaz gyöngegsége.

Azonban mindezek mellett — fentemlitett cikkíró véleményével szemben — állást kell foglalnunk. Valóban nagyon meglepett cikkíró úr azon határozott enunuciációja, miszerint, „orth. és neolog zsidók közt semmi különbség nincsen” — továbbá „hogy ha most az orthodoxokat megkérdeznék, a 15 évi tapasztalat után már a kongresszus álláspontján állanak stb.” — Engedjen meg, tisztelt cikkíró úr, de e tekintetben téved. Mert valljuk meg őszintén — hogy orth. és neolog zsidók közt — bár dogmatikus különbség nincsen, mert hiszen! egy e g y h á z f i a i vagyunk mindnyájan, de különbség van annyiban, amennyiben a neolog zsidó egészen indifferens; ellenben az orthodox — bár más ügyekben és általában a liberalizmus barátja — (nem szólván a nagy minoritásában levő Chasszidizmusról) mihelyt vallásbeli, illetve lelkiismereti kérdés merül fel, konzervatív alapon áll.

Ennek következtében a hazai orth. zsidóság, az 1868-évi kongresszusi sznbályokat most se fogadhatja el bázisul.

Ellenben a mi pártok egyesítését illeti, Reiser László úrnak az „Egyenlőség” múlt évi 67-ik számában kifejtett véleményéhez képest, midőn ezt teljesen osztom, szerény nézetem az: hogy a pártok, és különösen neolog hitrokonaink, kölcsönös concessziók alapján és — erre pedig a 15-évi — meg az utolsó években felmerült zsidóüldözések tapasztalatai fogékonyabbá tettek mindnyájunkat — kell és lehet a munkát elülről megkezdeni; mert csak ezen az uton juthatunk szerencsésen eredményhez.

Fülep Phöbus,

a hidalmási kerületi izr orth. hitközség elnöke.

Olvasóinkhoz!

Kérjük tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetésük Január elején lejárt, megrendeléseiket mielőbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében fennakadás ne történjék.

Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (V. Széchényi-utca 10. sz.) küldendők.

A kiadóhivatal.

Hála nyilatkozat.

Mindazon nagyérdemű hitközségek, testületek és egyesek, kik felejthetlen lelki pásztorunk, főt. Fassel H. B. főrabbi gyászos elhunytá alkalmából részvéteknek és a boldogult iránti kegyeletöknek táviratok, átíratok vagy küldöttségek által kifejezést adni sziveskedtek, fogadják ez uton hitközségünk hálás elismerését.

N.-Kanizsán 1884. január elején.

A hitk. előjáróság.

H I R E K.

— **Laszker Edéről** lapunk egyik barátja Dr. Löwy Bernát tanár, a ki a dicső elhunyttal egy ideig személyes összeköttetésben állott, a következőket írja nekünk: Laszker Ede nem volt a mai kor gyermeke. Jelleme, lelkülete, gondolkozása mind át volt hatva az antik világ szellemétől. Ő nem volt a kompromisszumok embere és az opportunitás politikáját nem ismerte. Elvei és eszméi mellett tántoríthatatlanul küzdött, még akkor is, ha olyan ellenféllel állott szemben mint Bismarck, a ki tudvalevőleg legyőzhetetlen. Bismarck csak egyszer kísérlette meg eszmeihez édesgetni, de Laszker nem ragadt a mézes madzaghoz. Ekkor történt, hogy Bismarck, a nyílt ellenségeskedést megkezdé, még pedig azzal, hogy semita származá sáttüzte ki támadásai czéltáblául. A németországi antisemitismus jobbjára e két férfi nyílt meghasonlására vezethető vissza. Laszker mindennek daczára meleg partolója maradt a szabadelvűség eszméinek és mikor 1873-ben Szerbia- és Romániával kötendő kereskedelmi szerződést tárgyalták, Laszker a német birodalmi gyűlésén kijelenté, hogy olyan barbár országokkal, melyek a zsidókat rabszolgák gyanánt tekintik, egy civilizált állam szerződési viszonyba nem léphet. Végül felemlitendő még a „Standartnak“ Laszker halála alkalmával tett megjegyzése, mely szerint Laszker idő előtt, korán élt; 10—20 esztendő múlva Laszker eszméi jobban foglalkoztatnák Németországot mint Bismarckéi.

— **Nálunk és máshol.** F. é. január 5. községi választás volt Berlinben. A választás élénken folyt, mert a német birodalmi főváros polgárságának elnöke volt megválasztandó. E magas polczra két jelölt volt: Dr. Strásmann Vilmos az eddigi elnök és Dr. Büchtemann. Az eredmény az lett, hogy a választók közül 126-an szavaztak a zsidó Strásmannra, holott Büchtemann min össze csak 12 szavatot kapott. Így, tehát a berlini polgárság élén egy zsidó áll, daczára annak, hogy a németektől eredőnek tartják az egész antiszemita népbolonditást.

Az alapos németek — úgy látszik — mégis jobban tudják, mint mi, hogy az ember jó hazafi lehet, még ha zsidó ritus szerint végezi is az isteni tiszteletet. Nálunk rendkívüli esemény gyanánt ünneplik a kedves ujságok, ha egy zsidó vallásu honpolgár díjtalan segédfogalmazó helyettes lesz. Németországban pedig a birodalom első városának polgársága élére zsidót választanak.

— **Szántóról** írják nekünk: Városunkban mult héten igen kedélyes ünnepély foly; le. Bla u Hermann itteni köztisztelőben álló kereskedő e hó 3-án ülte meg üzlete fennállásának 50-ik évfordulóját. Az ünnepélyen részt vett városunk nagyszámú intelligenciája valamint számos hivatalnok és a község nagyérdemű lelkészei. Budapestről az ottani

nagykereskedők nevében Bla u Mór egy diszkötésű albumot nyújtott át az ünnepeltnek; ezenfelül küldtek a bécsi nagykereskedők is egy értékes diszokmányt és számtalan üdvözlő táviratot. A jubilans eddigi érdemeit azzal tetézte hogy ez alkalommal egy Szántón felállítandó kisedő részére 500 frtnyi alapítványt tett. Adja az ég, hogy még számos évekiig működhessék hazánk és községünk javára. R. L.

— **A főrendiház heceze.** Már azt a legpesszimistább ember sem hitte volna ezekről az urakról, hogy a politikai morállal olyan frivol játékot fognak üzni, mint a minőnek az új házassági törvényjavaslat tárgyalása óta szemtanúi vagyunk. Vagy nem nyújt-e megdöbentő látványt, mikor a kath. egyház főpapjait egy táborban látjuk olyan egyénekkel, kik különben csak a blaiu kácz feslett czondrainak nudításai iránt tudnak lelkesülni? Annak a 1036 községnek, mely bizalmat szavaztatott sok ezer aláírással a főrendi háznak, jó lett volna meggondolni azt, hogy az még sem lehet valami jeles politika a mely ilyen szövetség mellett készül. Előbb utóbb megboszulja magát. Egy korban élünk, melyben az események rohamosan változnak. Az a reakziós szélhá-mosság, a mit most néhány előfizetőfogdosó ujság üz és az a társadalmi és politikai vadság, mely e szédelegéssel jár nem fogja tartósan mámorítani a közönséget. A nép előbb kijózanodik mint ama bizonyos urak szeretnék és e kijózanodás első öntudatos követelése leend: a boszú — kérlelhetlenül szigorú megtorlása annak hogy olyan rútul rászédtek...

— **A zsidók és keresztények közt kötendő házasság** iránti törvényjavaslat fölött ma ismét szavazott a főrendiház és a törvényjavaslat megint me g b u k o t t. Az első szavazásnál 6 szavazattal bukott meg, most pedig kilenczével 1091 mellett és 2000-an ellene szavaztak. Nem nagy különbség. Előre látható volt, hogy olyan nagy megerőltetés megtermi gyümölcsét. Ha a kormánypárt olyan rettenetes eszközökkel dolgozott volna, mint a törvényjavaslat ellenzői, talán nem sikerült volna nekik a megbuktatás. Reánk nézve a törvényjavaslat bukása nem jelent veszteséget.

— **„Az egyenjogusítás nálunk és máshol“** című munka, melynek megjelenését mindenütt a legélénkebb érdeklődéssel várják, csak a legközelebbi napokban kerül sajtó alá, mert a tudós szerző jelentékeu kiegészítéseket eszközölt, a mi tekintettel az anyaggyűjtés nehézségeire hosszabb időt vett igénybe. A munka szétküldése tehát f. é. márczius hó előtt alig lesz eszközölhető.

— **Magyar zsidó szemle.** Ilyen czímen fog megjelenni minden hó elején egy irodalmi munka, melynek czélja főleg „a zsidó tudományok közérthető módon való művelése“. E szemle szerkesztői Bánóczy József és Bacher Vilmos, két előnyösen ismert tanár, kik közül az egyik — Bánóczy — már több becses dolgozattal gazdagítá a magyar irodalmat.

X. „Az Anker“ élet és járadék biztosító társaságnál 1883 November hóban benyújtott összesen 487 bevallás 967.985 frt biztosítandó összeggel, és pedig: 288 bevallás 500.213 frttal halálesetre, és 199 bevallás 467.772 frttal életesetre. — Kiállítva lön 254 kötvény 467.524 frttal halálesetre, és 178 kötvény 345.120 frttal életesetre; összesen tehát 432 kötvény 812.644 frt l. — A havi bevétel volt 105.139 frt haláleseti díj, és 140.240 frt betételekben, összesen: 245.380 frt. — Halálesetekér: kifizetett 51.435. — Ez évben benyújtott 5940 bevallás 12,963.631 frttal, és kiállított 5480 kötvény: 11,741.854 frttal, ugyan ezen időben bevételt 2,895.680 frt; — halálesetekért pedig kifizetett 632.016 frt. — A társaság működése kezdetétől fogva halálesetekért kifizetett 12,075.444 frt, és az 1871-83-ik találésitársulás (Associáció) eredménye 23,601.575 frt volt. **Vezérügynökség: Budapest, Gizella-tér 6.**

Szerkesztői üzenetek.

M. V. urnak Selmezbánya Mihelyt megjelenik, utnak indítjuk. — K. M. urnak Szombathely. Nehéz lesz, de a fáradságot nem fogjuk sajnálni. Az eredmény felől majd ér esitük. — A. B. urnak A postag. Némi rövidítésekkel egy napilapban meg is jelenhene, de az Egyenlőség keretébe epenséggel nem illik. — W. J. N. Sz. A cikk irála kifogástalan; de miután azt a temat már majdnem a fenéki ki-merítettük, hiába volna ismétésekbe bocsátkozni. A másik ügyre vonatkozólag válaszuk: deczember 1. — Fr. urnak S. A. Ujhely. A lap zárta után érkezett. A jövő számban közöljük.

H I R D E T É S E K.

Előfizetési felhívás

Magyar Háziasszony

háztartási, gazdasági és szépirodalmi hetilap, a magyar gazdasszonyok orsz. egyletének hivatalos közlönye
III. évfolyamára

Szerkesztik:

Csiszér-Ugrózei Ida, Andrea és Vértes W. József.

Előfizetési árak:

Egész évre 6 frt — kr.
Félévre 3 frt — kr.
Negyedévre 1 frt 50 kr.

Előfizetések a „Magyar Háziasszony” kiadóhivatalához:
Budapest, Váci-körút 20. sz. intézendők.

A „Magyar háziasszony” hetilapból mutatvány-számokat bérmentesen küld a kiadóhivatal mind-azoknak, a kik eziránt hozzá — legcélszerűbben levelező lappal — fordulnak.

A MAGYAR HAZIASSZONY kiadó-hivatala.

Budapest, Váci-körút 20

E szaklapnak egyik háztartásból sem szabad hiányozni, miután utmutatásai mellett több száz forintot lehet a háztartásban megtakarítani.

Első budapesti butor-bazár
IV., Deák Ferencz-utcz 7.

Ajánlja a t. közönségnek dusan felszerelt raktarát fa- és kár-pitozott butorokban, szál-loda-, iroda- és kiháza-sítási berendezéseket.

Szabadalmazott gyer-mekpólyázó szek-rényeim fürdő-készülékkelő 3 különféle alakban

valamint
gyermekbu-torok mindig kaphatók.

Tisztelettel

Az „első budapesti butorbazár” Budapesten
IV. Deák Ferencz-utca 7. 1. em.

FRANKL B.

Butor-eladás nagyban és kicsinyben.
Uj képes mintakönyv legujabb rajzokkal ára frt. 1.50. Eladása mindennemű butoranyagoknak, valamint bel- és külföldi fák és furniereknek.

Butorvásárlóknak

„CORVINA” könyvnyomda és kiadóüzlet

Budapesten, V. ker. Akademia-utca 10. sz.

elvállal nyomtatványokat az alább felsorolt igen mérsékelt árakon:

1000 drb memorandum czimmal	3 frt 20 kr.
1000 „ „ vonalozva és czimmal	3 „ 80 „
1000 „ bélyegezett fuvarlevél czimmal	5 „ — „
1000 „ „ gyorszállítólevél czimmal	5 „ 50 „
100 „ névjegy	— „ 50 „
1000 „ meghatalmazás czimmal	4 „ 50 „
100 „ plakát (kisebb minta)	5 „ — „

(Minden további 100 4 frt beleértve 1 krros bélyeg.)

Továbbá mindennemű *eljegyzési jegyek* a legfinomabb kivitelben, *számlák, szállító- és megrendelő jegyek, étlapok, meghívók, tánczrendek, körözüvények, üzleti-jegyek, beléptijegyek, nyugták* stb stb., a legolcsóbb áron. Megrendelésre elvállal továbbá mindennemű nyomtatványt *községek* részére, mint *születési házassági és halálozási lajstromokat* a m. kir. miniszterium által előirt minta szerint.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan készítettnek megfelelő előleg beküldése mellett nyomtatványok utánvétellel eszközöltetnek.